

YHTEENVETORAPORTTI TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUSRIKKOMUKSISTA 2018

Tiivistelmä

kesäkuuta 2018

TIIVISTELMÄ

YHTEENVETORAPORTTI TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUSRIKKOMUKSISTA 2018

kesäkuuta 2018

Tiivistelmä

Yhteenvetoraportti teollis- ja tekijänoikeusrikkomuksista

Tässä raportissa kootaan yhteen havainnot tutkimuksista, joita Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto on tehnyt vuodesta 2013 lähtien teollis- ja tekijänoikeuksien loukkausten eurooppalaisen seurantakeskuksen (seurantakeskus) välityksellä teollis- ja tekijänoikeusrikkomusten laajuudesta, alasta ja taloudellisista seurauksista EU:ssa.

Raportissa yhdistellään eri tutkimuksia, jotka koskevat henkisen omaisuuden arvoa, yleisön näkemystä siitä, teollis- ja tekijänoikeusrikkomuksissa käytettyjä mekanismeja ja rikkomusten taloudellisia seurauksia. Raportissa pyritään antamaan johdonmukainen kuva teollis- ja tekijänoikeuksien ja niiden rikkomusten tilasta EU:ssa. Siinä on myös osio toimista, joita toteutetaan rikkomusten torjumiseksi. Raportti on määrä julkaista vuosittain.

EUIPO havaitsi Euroopan patenttiviraston kanssa yhteistyössä tehdyssä tutkimuksessa, että alojen, joilla teollis- ja tekijänoikeuksia käytetään paljon, yhteenlaskettu osuus EU:n taloudessa on noin 42 prosenttia bkt:stä (5,7 biljoonaa euroa) ja 28 prosenttia työllisyydestä (sekä lisäksi kymmenen prosenttia epäsuorina työllisyysvaikutuksina aloilla, joilla teollis- ja tekijänoikeuksia ei käytetä paljon). Näillä aloilla myös kauppataseen ylijäämä muun maailman kanssa on noin 96 miljardia euroa, ja niillä maksetaan työntekijöille 46 prosenttia korkeampia palkkoja kuin muilla aloilla.

Teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvän suuren arvon vuoksi niiden rikkomisen on houkuttelevaa rikollista toimintaa, joka aiheuttaa huomattavia kustannuksia oikeuksien omistajille ja taloudelle yleisesti.

EUIPO:n ja OECD:n vuonna 2016 tekemässä tutkimuksessa arvioidaan, että kansainvälisessä kaupassa vuonna 2013 tehtyjen teollis- ja tekijänoikeusrikkomusten osuus voi olla jopa viisi prosenttia EU:n tuonnista eli 85 miljardia euroa vuodessa.

EUIPO on alakohtaisten tutkimusten sarjassa arvioinut, että myyntitappioita tulee väärennösten vuoksi 13 alalla (suoraan analysoitavilla aloilla ja niihin liittyvissä toimitusketjuissa). Näiden myyntitappioiden yhteenlaskettu osuus on yli sata miljardia euroa vuodessa.

Runsas arvo, lievät seuraamukset ja suuret sijoituksen tuotot ovat rikollisjengien kannustimia osallistua väärennöstoimintaan. Tällaisten jengien toimintatapa on monimutkaistunut entisestään teknologian ja jakelukanavien kehittyessä, ja samalla väärennettävien tuotteiden kirjo on monipuolistunut.

Väärentäjien omaksumissa liiketoimintamalleissa hyödynnetään internetiä laajasti tuotteiden jakelussa ja edistämään lainvastaisen digitaalisen sisällön jakelua ja kuluttamista. Väärennettyjä tuotteita myyvät verkkosivustot saavat lisämainostuloja sekä ”suuren riskin” mainoksista (aikuisviihde, pelit ja haittaohjelmat) että paradoksaalisesti myös laillisista merkeistä, jotka kärsivät siten kahdella tavoin mainonnasta kyseisillä sivustoilla (vahinko omalle merkille ja isäntäverkkosivustojen uskottavuuden lisääminen).

Väärennettyjen tavaroiden ja laittomasti laaditun sisällön analysoinnin lisäksi EUIPO on tutkinut myös kysyntäpuolta eli EU:n kansalaisten asenteita teollis- ja tekijänoikeuksiin ja heidän halukkuuttaan osallistua lainvastaiseen käyttöön. Kuluttajia houkuttavat väärennettyjen tavaroiden ostamiseen muun muassa alhaisemmat hinnat, helppo saatavuus ja kyseisiin ostoihin liittyvän sosiaalisen leimautumisen väheneminen.

Vastauksena tähän kehitykseen EUIPO toteuttaa ja tukee yhdessä julkisten ja yksityisten kumppanien kanssa monia toimia, joilla vastataan näihin haasteisiin. Tällaisia toimia ovat muun muassa tietojen antaminen oikeuksien omistajalle rikkomusympäristön muutoksista, yhteistyö Europolin kanssa teollis- ja tekijänoikeusrikoksiin puuttumisessa laajemmin, muun muassa rahoittamalla erityistä teollis- ja tekijänoikeusrikoksia käsittelevää Europolin yksikköä, tuen antaminen Euroopan komission (kaupan pääosaston) toimille, joilla puututaan väärennettyjen tavaroiden tarjontaan kolmansissa maissa, ja tietojen antaminen kansalaisille lainmukaista digitaalista sisältöä sisältävien tuotteiden saatavuudesta sekä väärennettyjen tavaroiden ostamisen tai laittoman sisällön käyttämisen taloudellisesta vaikutuksesta.

Raportin pääosioita ovat seuraavat:

Teollis- ja tekijänoikeuksien osuus taloudessa ja arvo

Tässä osiossa on yhteenveto vuoden 2016 henkisen omaisuuden osuutta käsittelevästä tutkimuksesta, joka osoitti, että 42 prosenttia EU:n bkt:stä ja 28 prosenttia työllisyydestä luodaan aloilla, joilla teollis- ja tekijänoikeuksia käytetään paljon. Siinä on myös yhteenveto vuoden 2015 yritystason tutkimuksesta, joka osoitti, että yritysten, jotka omistavat vähintään yhden tavaramerkin, mallin tai patentin, taloudellinen tulos on parempi kuin niillä, jotka eivät omista teollis- tai tekijänoikeuksia. Tämä vaikutus on erityisen

selkeä pk-yritysten osalta. Osiossa käsitellään lopuksi vuoden 2016 pk-yritysten tulostaulua, jota varten tutkittiin yli 9 000 pk-yritystä EU:ssa ja selvitettiin niiden teollis- ja tekijänoikeuksien käyttöä tai syitä siihen, että teollis- ja tekijänoikeuksia ei käytetä.

Miksi ja miten teollis- ja tekijänoikeuksia rikotaan?

Tässä osiossa käsitellään teollis- ja tekijänoikeutta loukkaavien tavaroiden tarjontaa ja kysyntää. Tarjonnan osalta käsitellään tapoja, joilla väärennetyt tavarat tuodaan kuluttajalle. Käsittelyssä hyödynnetään monia lähteitä ja raportteja, muun muassa EUIPO:n ja Europolin yhteistä tilanneraporttia vuodelta 2017. Erillisissä alaosioissa tutkitaan rikkojien käyttämiä erilaisia liiketoimintamalleja, erityisesti mainontaa rikkomuksesta epäillyillä verkkosivustoilla tai verkkotunnusjärjestelmän väärinkäyttöä liikenteen aikaansaamiseksi väärennetyjä tavaroita myyvissä verkkokaupoissa.

Osion viimeisessä alaosiossa käsitellään kysyntäpuolta: mikä saa kuluttajat rikkomaan teollis- ja tekijänoikeuksia? Siinä hyödynnetään vuoden 2018 tutkimusta kansalaisten teollis- ja tekijänoikeuksia koskevista näkemyksistä ja vuoden 2016 nuorisotulostaulua. Niiden mukaan kansalaisten syitä rikkomuksiin olivat muun muassa väärennetyjen tavaroiden alempi hinta ja lainvastaisen verkkosisällön edullisuus ja paremmaksi katsottu saatavuus lailliseen tarjontaan verrattuna.

Teollis- ja tekijänoikeusrikkeiden taloudelliset seuraukset

Tässä osiossa käsitellään rikkomusten taloudellista vaikutusta talouden yksityisillä ja julkisilla aloilla. Siinä hyödynnetään EUIPO:n ja OECD:n yhteisiä tutkimuksia väärennetyjen tavaroiden kaupasta ja vuodesta 2015 lähtien julkaistuja alakohtaisia tutkimuksia, joista saadaan arvioita taloudellisista kustannuksista, jotka aiheutuvat väärennetyjen tavaroiden saatavuudesta EU:ssa. Mukana on sekä vaikutus yksityisen sektoriin myyntiin ja työllisyyteen että siitä johdettu vaikutus julkiseen talouteen. Yhdessä näistä tutkimuskokonaisuuksista saadaan kattava kuva väärennetyjen tavaroiden maailmanlaajuisesta kaupasta (siinä korostuu erityisesti EU:hun suuntautuva väärennetyjen tavaroiden tuonti, jonka osuus EU:n kokonaistuonnista on jopa viisi prosenttia), aloista, joihin se vaikuttaa eniten, väärennösten alkuperästä sekä Euroopan taloudelle koituvasta vaikutuksesta.

Viimeisessä alaosiossa käsitellään teollis- ja tekijänoikeusrikkomusten torjunnan kustannuksia yksityiselle sektorille. Se perustuu vuoden 2017 kyselyyn, joka tehtiin lähes 1 300 yritykselle 14 jäsenvaltiossa. Tämä kysely osoitti, että rikkomusten käsittelykustannukset ovat erityisen raskaita pienille yrityksille.

YHTEENVETORAPORTTI
TEOLLIS- JA
TEKIJÄNOIKEUSRIKKOMUKSISTA
2018

TIIVISTELMÄ

kesäkuuta 2018